

Valmyndigheten

Eftervalsanalys för Sveriges länsstyrelser

Genomförd av Enkätfabriken

Innehållsförteckning

Om undersökningen	3
Statistikfrågor	5
Förberedelse inför val	19
Arbetssätt för valgeografi i Valid	31
Genomförandet av valet	34
Arbete inför och under slutlig rösträkning	42
Framåtblickande	45
Bakom rapporten	53

Om undersökningen

Om undersökningen

Bakgrund & Syfte

Enkätfabriken har på uppdrag av Valmyndigheten genomfört eftervalsenkäter under våren 2024. Syftet har varit att utvärdera EU-valet och dess genomförande.

Genomförande

Denna rapport redovisar resultatet som inkommit från länsstyrelserna. Av Sveriges 21 länsstyrelser har samtliga svarat på enkäten. Svarsfrekvensen uppgår därmed till 100 %.

Insamlingen av svar har skett via en webbenkät som skickats ut till länsstyrelserna via e-post. Tre påminnelser har skickats till de länsstyrelser som vid tiden för påminnelsen ännu inte hade besvarat enkäten. Inbjudan skickades ut 14 juni och insamlingen pågick i tre veckor.

Kommun och kommunvalkrets

I vissa statistikfrågor har länsstyrelserna ombetts ge ett svar per kommun eller kommunvalkrets. Enkäten har därmed varit programmerad så att rätt kommuner och kommunvalkretsar visats för rätt länsstyrelse.

100%
i svarsfrekvens

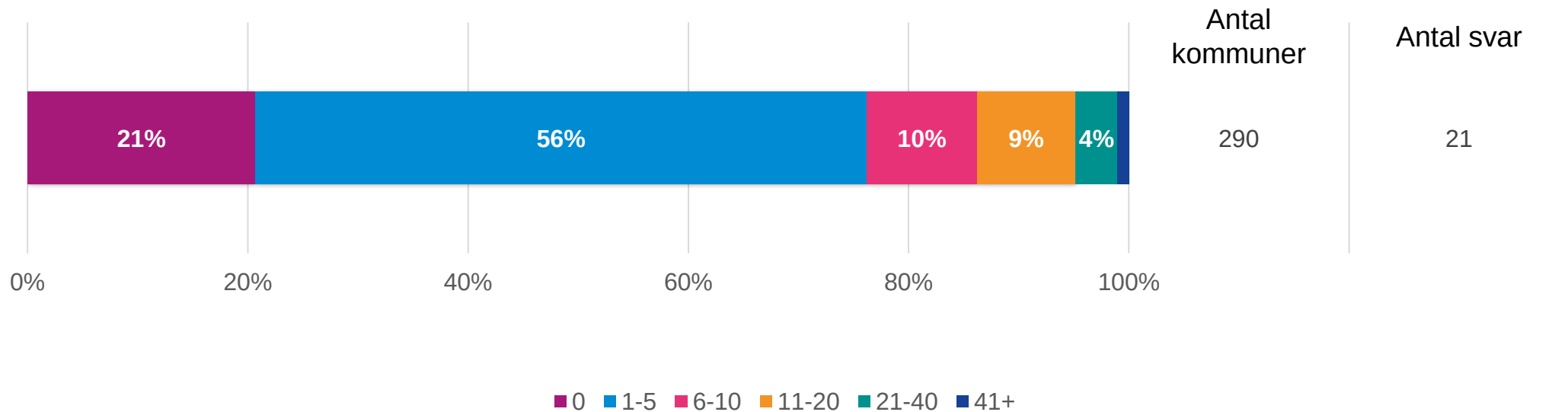
Datum	Händelse
2024-06-14	Insamlingsstart
2024-06-20	Påminnelse 1
2024-06-25	Påminnelse 2
2024-06-28	Påminnelse 3
2024-07-05	Insamling stängd

Statistikfrågor

Statistikfrågor

Ange det totala antalet ångerröster, per kommun*

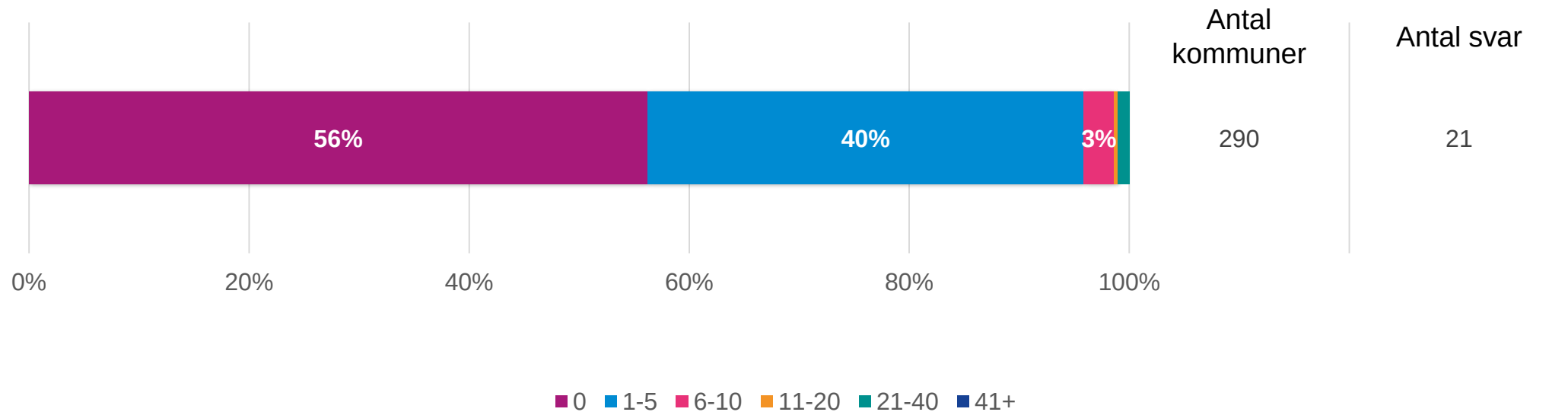
**Varje länsstyrelse har ombetts att besvara frågan för samtliga kommuner inom sitt respektive län.*

Valmyndigheten

Statistikfrågor

Ange det totala antalet väljare som nekats att rösta, per kommun*

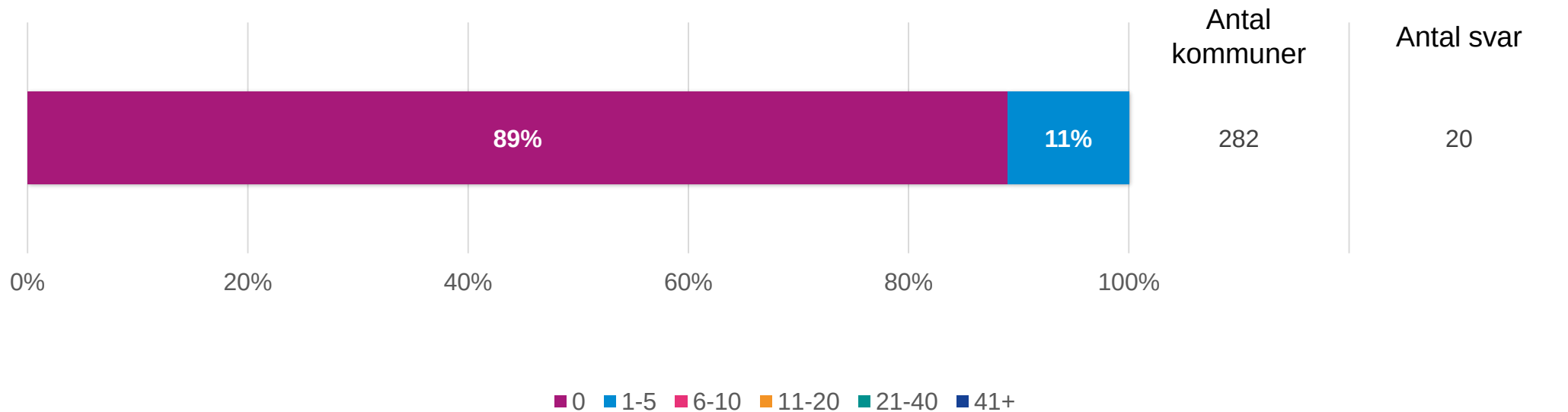
**Varje länsstyrelse har ombetts att besvara frågan för samtliga kommuner inom sitt respektive län.*

Valmyndigheten

Statistikfrågor

Ange antalet väljare som nekats att rösta på grund av att väljaren redan var avprickad i röstlängden, per kommun*

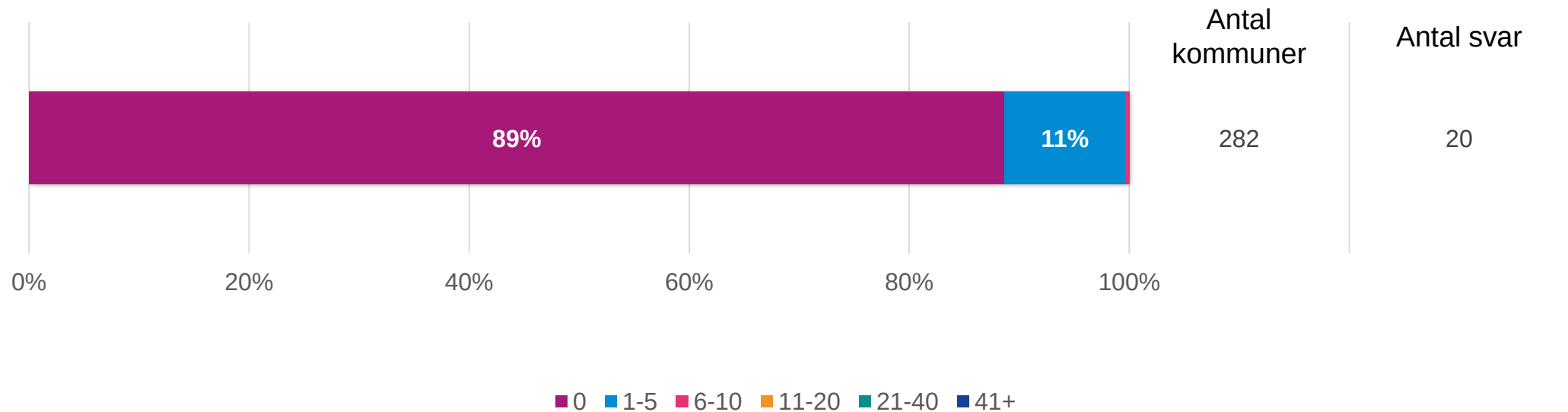
**Varje länsstyrelse har ombetts att besvara frågan för samtliga kommuner inom sitt respektive län.*

Valmyndigheten

Statistikfrågor

Ange antalet väljare som nekats att rösta på grund av att de inte kunde identifiera sig, per kommun*

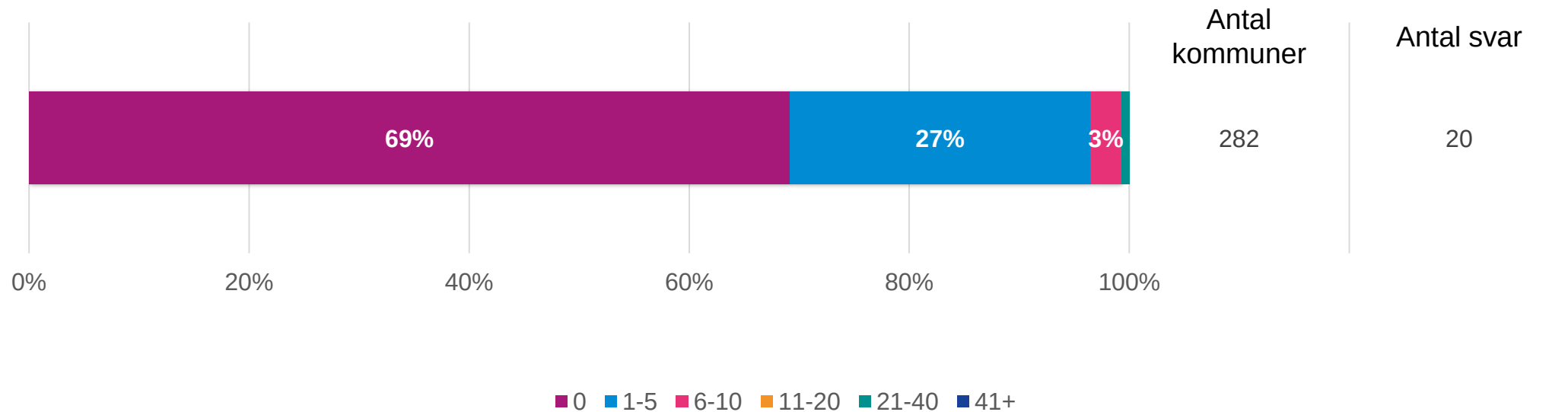
**Varje länsstyrelse har ombetts att besvara frågan för samtliga kommuner inom sitt respektive län.*

Valmyndigheten

Statistikfrågor

Ange antalet väljare som nekats att rösta på grund av någon annan anledning än de tidigare givna, per kommun*

**Varje länsstyrelse har ombetts att besvara frågan för samtliga kommuner inom sitt respektive län.*

Valmyndigheten

Statistikfrågor

Sida 1/2

Ange även vilken anledningen/anledningarna var*

- 2 ej rösträtt
- Budröst med öppet kuvert
- Ej med i röstlängd (utländsk medborgare), fel uppgift om rösträtt
- Ej med i röstlängden
- Ej rätt förslutet kuvert
- Ej svenska medborgare
- Felaktig budröst
- Kommit till fel vallokal, hänvisas till annan lokal
- 1 ej rösträtt
- Ej med i röstlängd
- En st budröst med öppet kuvert samt en st skriven i annan kommun
- Försökte rösta åt annan, Ej anmäld röstlängd x2, Valsedel vikt i kuvert togs ej emot (idioter!)
- Ej röstberättigad
- Inget ytterkuvert för budröst
- 1 ej rösträtt, 1 ej i röstlängden
- Ej i svensk röstlängd
- Ej med i röstlängden, tysk medborgare
- Fel vallokal - hänvisats till röstningslokal
- Kommit till fel vallokal, nekades att rösta för sin fru, fanns ej i röstlängden, budröst ströks då den ej var komplett
- Finns ej i röstlängden, kommit till fel vallokal och hänvisas till annan lokal
- Förtidsröst med trasigt innerkuvert
- Ville rösta för hustrun med framtidsfullmakt
- Budkuvert öppet
- Ej behörig EU-val.
- Ej med i röstlängden
- Fel vallokal, ej med i röstlängd. En ville budrösta men hade inget vittne, erbjöds ambulerande röstmottagare men tackade nej.
- Nekats att få rösta för sambo, saknar rösträtt
- Skriven i annan kommun
- Felaktig budröst
- Utan röstkort, problem att skriva ut
- Ej korrekt bud/fullmakt
- Fel vallokal
- Fel vallokal
- Bud och vittne samma person
- 1 - redan röstat i Tyskland; 12 - fel vallokal; 3 - ej sv. medborgare/ej rösträtt i Sverige; 2 - Skyddad ID - hänvisad till röstningslokal; 1 - budröst utan vittne. Kom tillbaka, men då var vittne och bud samma namn. Gjorde ej ett tredje försök; 3 - ville rösta åt annan, utan budröst; 1 - vittne och bud är samma person; 4 - hänvisad till förtidsröstning; 3 - felaktig budröst; 4 - ej rösträtt
- Fanns ej i röstlängden, kommit till fel vallokal och hänvisas till annan lokal
- Fel vallokal, ej med i röstlängd
- Gällde budröst. Vittne och bud var samma person.
- Kunde ej göra i ordning rösten själv, ej korrekt budröst
- 1 ej i röstlängd
- 1 ej i röstlängd

Valmyndigheten

**Fritextfråga. Frågan är en uppföljning till "Ange antalet väljare som nekats att rösta på grund av någon annan anledning än de tidigare givna". Svaren redovisas i sin helhet på denna och nästa sida.*

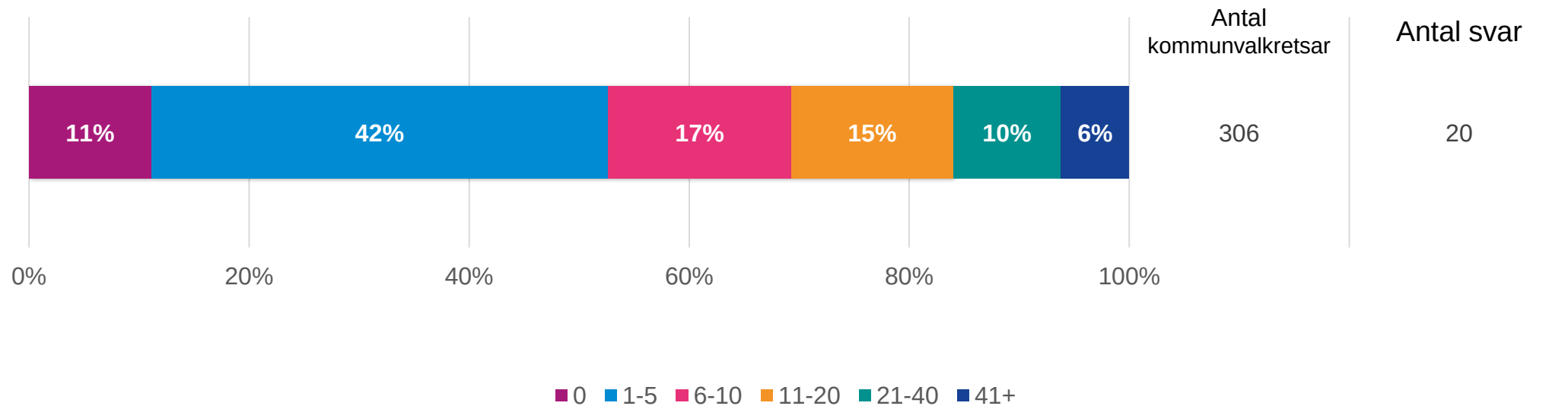
Ange även vilken anledningen/anledningarna var*

- Var inte upptagen i röstlängden
- Ville rösta som ombud, resp. fel valdistrikt.
- 2 ej i röstlängden
- Finns ej i röstlängd.
- Fel lokal
- 1 ej i röstlängden
- Fel vallokal
- Ej med i röstlängden
- Ytterkuvert för budröst var fel, brevröst saknade vittnen
- Förälder försökte rösta åt barn men ej som bud, Make försökte rösta åt partner, Felaktig budröst, Fel medborgarskap/röstlängd, Röstlängd
- Ej anmäld till röstlängd
- Hustru försökte rösta åt make
- 1 ej rösträtt
- Struken ur röstlängd, Felaktig budröst
- Tillhör valnämnden Stockholm
- Felaktig utlandsröst, Ej anmäld röstlängd
- Svartmarkering i röstlängd. Struken ur röstlängd av valnämnd. Felaktig budröst. Anmäld till annat EU-lands röstlängd.
- Anmäld till annat EU-land
- 1 ej i röstlängd, 1 felaktig budröst
- Fel vallokal. Ville rösta på 5 partier, lagt 5 valsedlar i kuvertet. Saknades i röstlängden.
- 1 ej i röstlängd
- Öppet valkuvert med två valsedlar.
- 2 ej rösträtt, 2 ej i röstlängd
- Ytterkuvert för budröst ej komplett ifyllt
- 2 ej i röstlängd
- 18 ej rösträtt, 4 ej i röstlängden, 3 felaktiga budröster
- 2 ej i röstlängden, 2 ej rösträtt
- Kuvert ej igenklustrat.
- 2 ej i röstlängden
- 1 ej rösträtt, 1 ej i röstlängden, 3 ville rösta åt annan
- 1 felaktig budröst
- 3 felaktiga budröster
- 3 ej i röstlängden, 2 felaktiga budröster, 1 ville rösta åt annan
- 2 ej i röstlängden
- 4 ej i röstlängden, 1 god man
- 1 ej rösträtt, 1 ej i röstlängden
- 4 ej i röstlängden, 2 felaktiga budröster
- 2 ej i röstlängden, 1 ville rösta åt annan
- 1 ej rösträtt, 1 ej i röstlängd
- 5 ej i röstlängd, 1 ville rösta efter 21.00
- Fel vallokal
- Tillhör annat valdistrikt
- Nekade rösta genom sin man, kunde inte göra i ordning en budröst själv och ambulerande röstmottagning var avslutad.
- 6 - hänvisats till röstningslokal; 1 - ej rösträtt
- Bud och vittne samma person. Vill ej göra ny budröst.
- Ej rösträtt

Statistikfrågor

Ange antalet förtidsröster som inte godkänts, per kommunvalkrets*

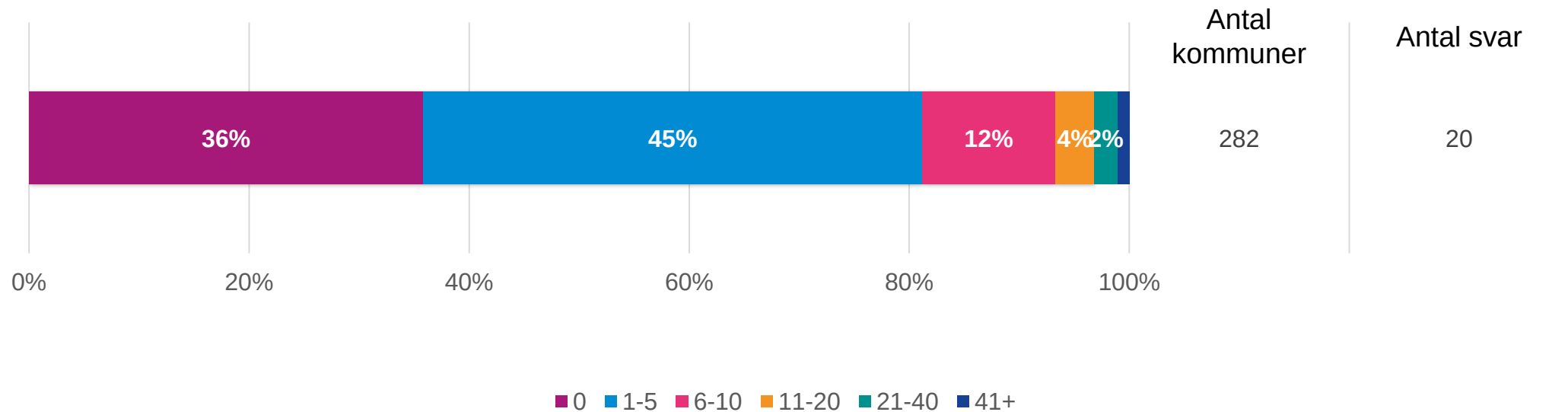
**Varje länsstyrelse har ombetts att besvara frågan för samtliga kommunvalkretsar inom sitt respektive län.*

Valmyndigheten

Statistikfrågor

Ange hur många av de inte godkända förtidsrösterna som var brevröster, per kommun*

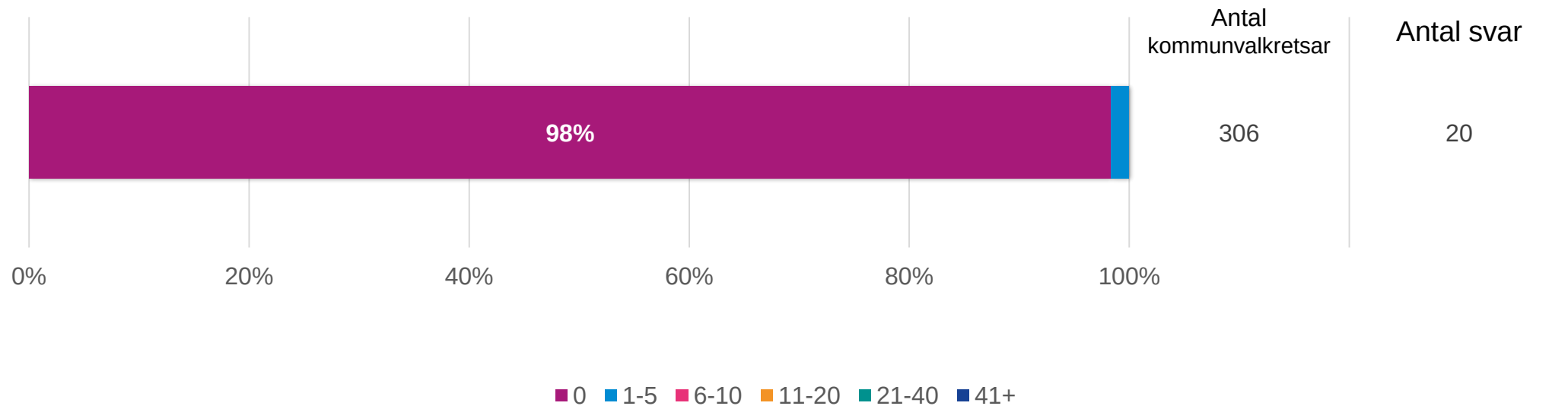
**Varje länsstyrelse har ombetts att besvara frågan för samtliga kommuner inom sitt respektive län.*

Valmyndigheten

Statistikfrågor

Ange antalet röster som kommit in för sent, per kommunvalkrets*

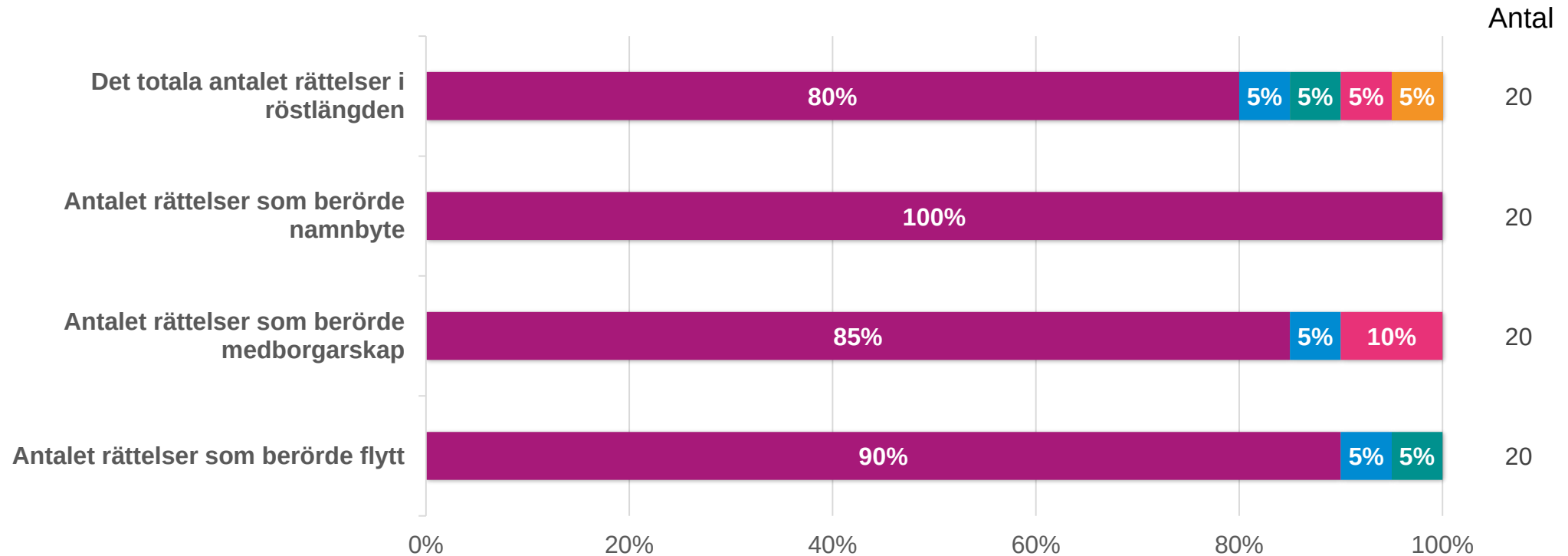
**Varje länsstyrelse har ombetts att besvara frågan för samtliga kommunvalkretsar inom sitt respektive län.*

Valmyndigheten

Statistikfrågor

Ange antalet rättelser och skriv siffran 0 om det inte förekom några

0 1 2 3 4+

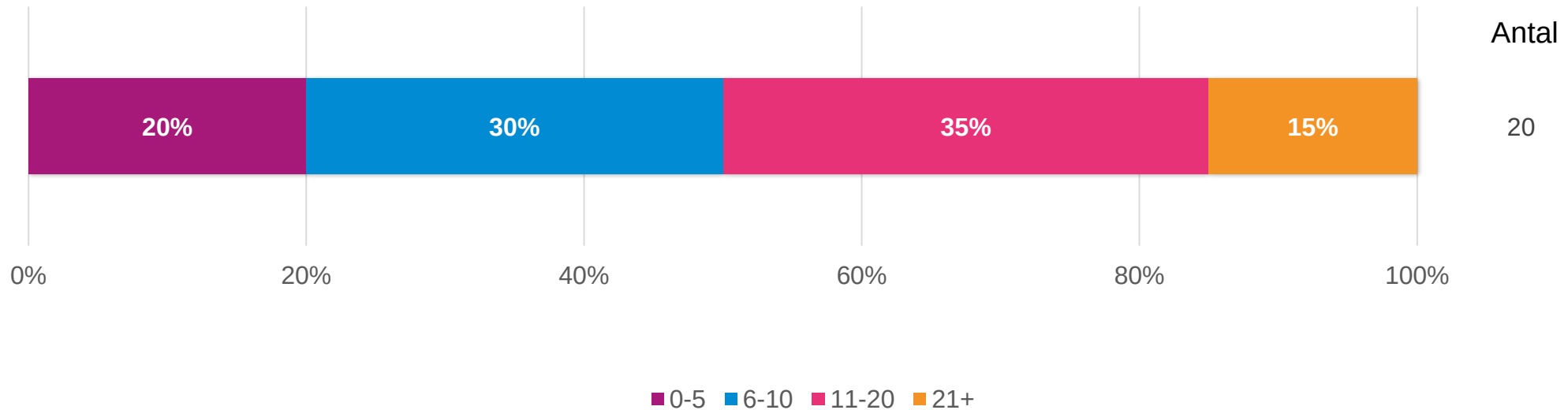

Valmyndigheten

Statistikfrågor

Administration av unionsmedborgare -

Antal avvisade/ej registrerade blanketter om anmälan till den svenska röstlängden*

**Svaren har angivits i siffror som sedan kategoriserats till intervall.*

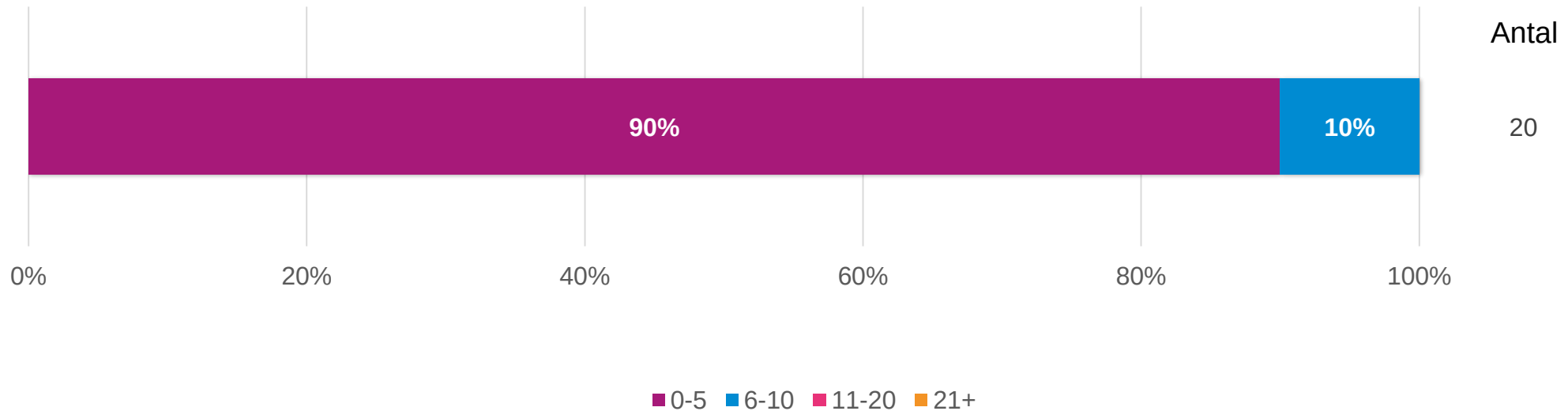

Valmyndigheten

Statistikfrågor

Administration av unionsmedborgare -

Antal avvisade/ej registrerade blanketter om utträde från den svenska röstlängden*

**Svaren har angivits i siffror som sedan kategoriserats till intervall.*

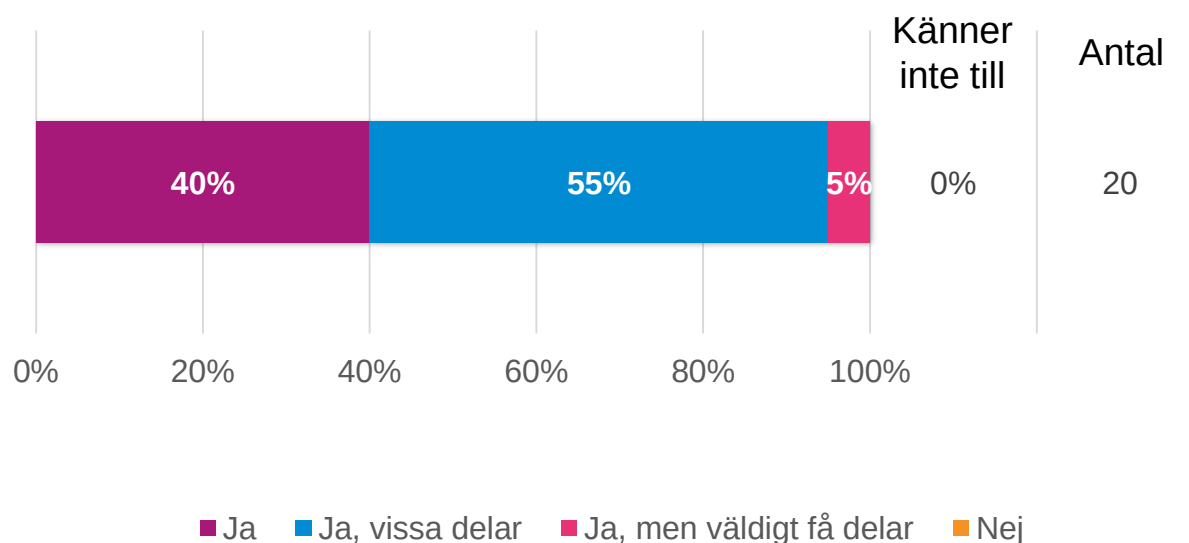

Valmyndigheten

Förberedelse inför val

Förberedelse inför val

Använde ni bildspelet för utbildning av valnämnden?

Kommentarer*

- Bra att man kan sortera ut och använda delar av materialet för att på så sätt anpassa det till sin egen utbildning.
- De flesta bilderna användes. Vi kompletterade med information om tillgänglighet, Post Nord, och information/tips från två kommuner.
- Det är en stor utmaning att omfamna alla delar som behöver vara med med det djupet som man skulle önska.
- Ett fåtal bilder togs bort och ersattes av våra egna.
- Slimma ned. Ta bort viss bakgrund. Konkretisera.
- Till kommande val behöver vi få tillgång till materialet tidigare då det nu blev väldigt ont om tid när det kom precis innan eller när vi redan påbörjat utbildningen
- Utbildningsmaterialen kommer alldeles för sent
- Väldigt bra att vi fick ett bildspel att utgå ifrån, särskilt som vi var nya i valledningen i Västmanland och inte visste vad som förväntades från kommunen.
- Vi ändrade följden i bildspelet. Uppskattade talmanus. Men det hade behövt vara lite tydligare.
- Vi gjorde några lokala justeringar också.

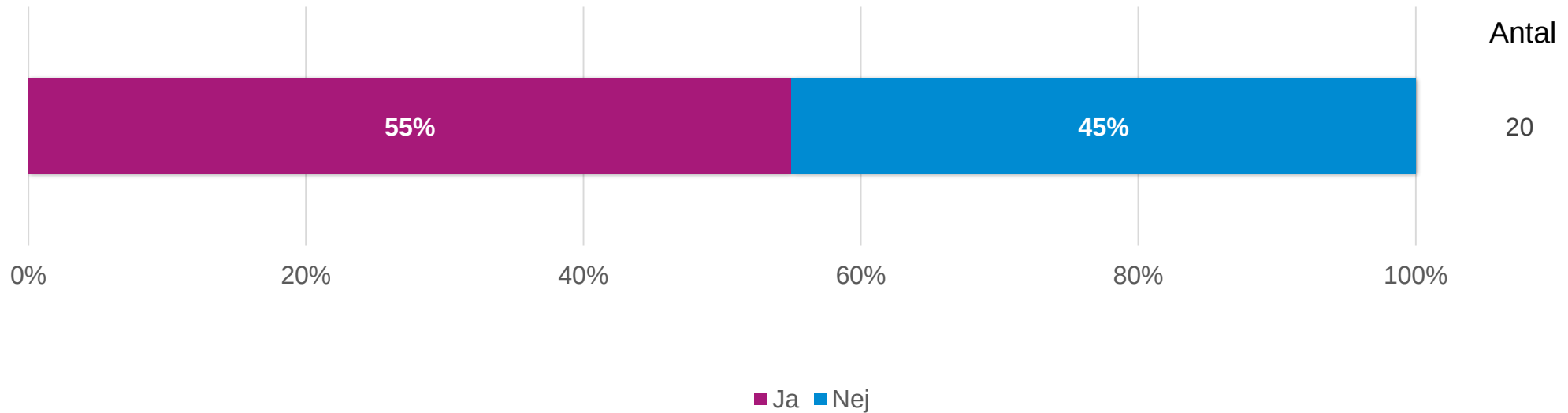
*Fritextfråga. Svaren redovisas i sin helhet i rutan ovan.

Valmyndigheten

Förberedelse inför val

Saknar ni utbildningsprodukter inom något område?

Förberedelse inför val

Om ja, vad?*

- Filmer att visa vid länsstyrelsernas valnämndsutbildningar. Det är ju till stor del samma information som alla landets valnämnder ska få. Det vore då bra att kunna dra nytta av sådana filmer och därmed underlätta för valadministrationen och nå ut med samma budskap i hela landet.
- För kontrollbord. Det är en ganska omfattande uppgift att sitta vid kontrollbord. Idag sätter vi ihop ett eget bildspel med bl a bilder från utbildningen för rösträknare. Men det bildspelet är skrivet till rösträknare, inte steget efter. Det blir en del handpåläggning.
- För mycket "stora drag", för lite handfast kring hur valmaterial ska hanteras t ex vad ska läggas i grön resp. röd kasse, vad händer om en röst inte läggs i urnan av röstmottagare/valnämnd.
- Jag var mer nöjd med årets utbildningsmaterial som kan användas när vi utbildar våra rösträknare inför slutlig rösträkning. Det var bra att man kastas in i räkningen direkt eftersom det är det de ska bli bra på. Jag önskar fler vanliga exempel och ett särskilt avsnitt med specialare. Man vill att grunderna verkligen ska sitta, buntning, förflyttningar, vanliga bedömningar, få in vana att kontrollera listnummer blir aktuellt inför RKR-val m.m. Jag tror många tyvärr känner sig mycket förvirrade efter utbildning. Det beror ju såklart även på mig som utbildar.
- PowerPoint till utbildning rösträkning i god tid!
- PPT till riktad till rösträknare med genomgång av övningskassen.
- Rösträkning. Övningskassarna är bara "fel" så det ger inte en rättvis bild av hur en kasse kan se ut.
- Utbildningen av valnämnder bör delas upp i fler kortare pass som ligger mer rätt i tiden. En särskild grundläggande del för nya i valadministrationen tex. Finns nog anledning att se över delarna som rör uppsamlingsräkningen också.
- Valgeografi - riktad till kommunerna. Det är EXTREMT blandad kvalitet på gis-kartografi-kunskaperna
- Valnämndsmaterialet: Mer praktisk information till Länsstyrelserna, som en checklista över vanliga frågor från valnämnderna.
Rösträknarmaterialet: Facit, Uppsamlingsräkning för väldigt stora distrikt, Övningskasse/checklista för kontrollanter
- Vi ser ett större behov av mer detaljerad utbildning i onsdagsräkningen. T.ex. vore det bra med ett material motsvarande länsstyrelsens övningskassar. Förstår att det blir mycket mer omfattande för alla kommuner, men det vore bra.

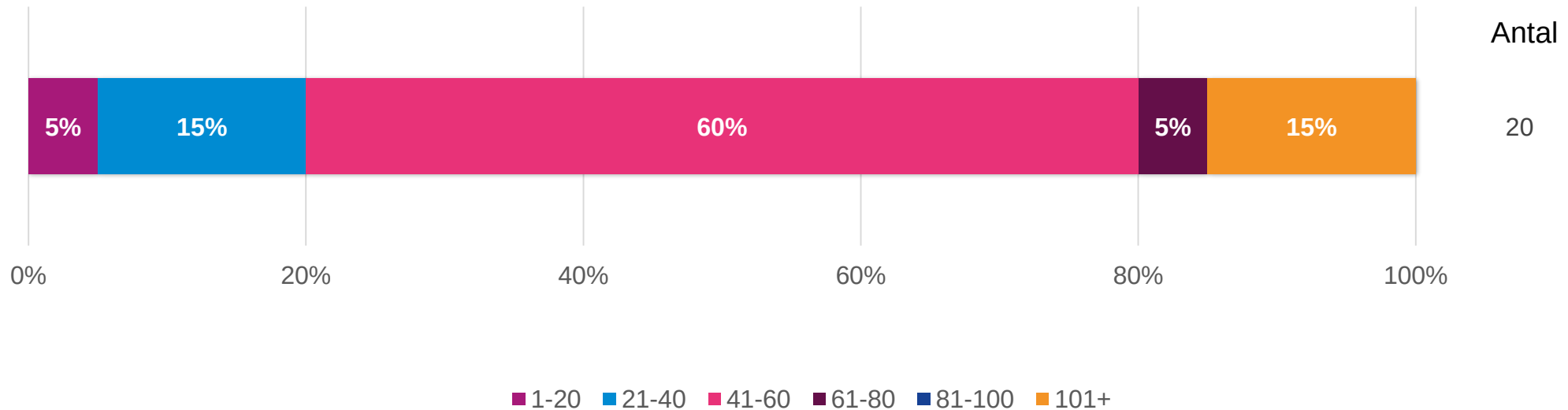
**Fritextfråga. Svaren redovisas i sin helhet ovan. Frågan ställdes till dem som tidigare svarat att de saknar utbildningsprodukter.*

Valmyndigheten

Förberedelse inför val

Hur många personer arbetade vid den slutliga rösträkningen?*

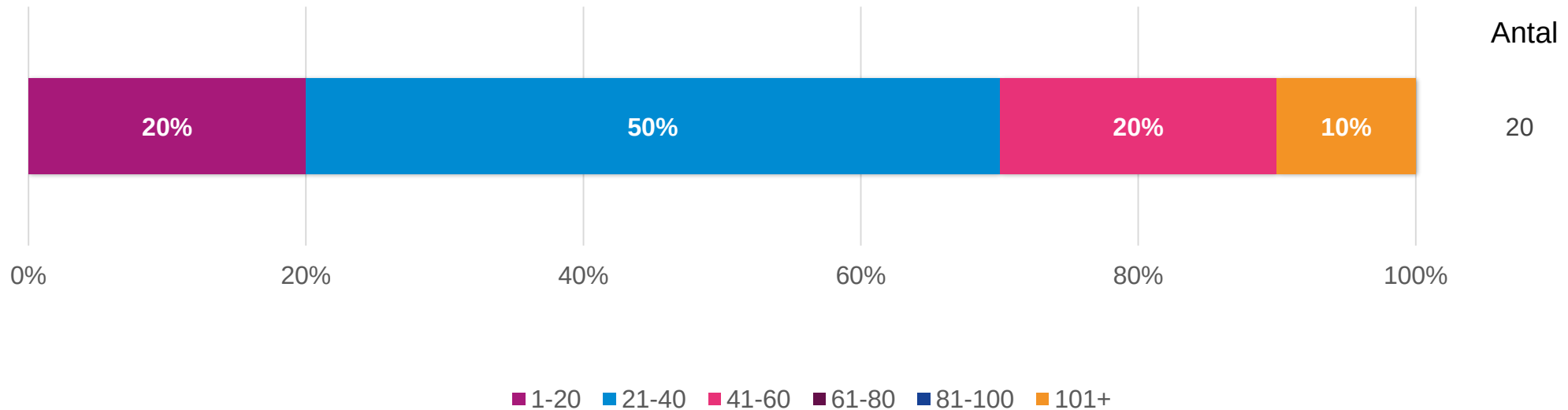
**Svaren har angivits i siffror som sedan kategoriserats till intervall.*

Valmyndigheten

Förberedelse inför val

Hur många internt rekryterade personer som arbetade med den slutliga rösträkningen hade ni?*

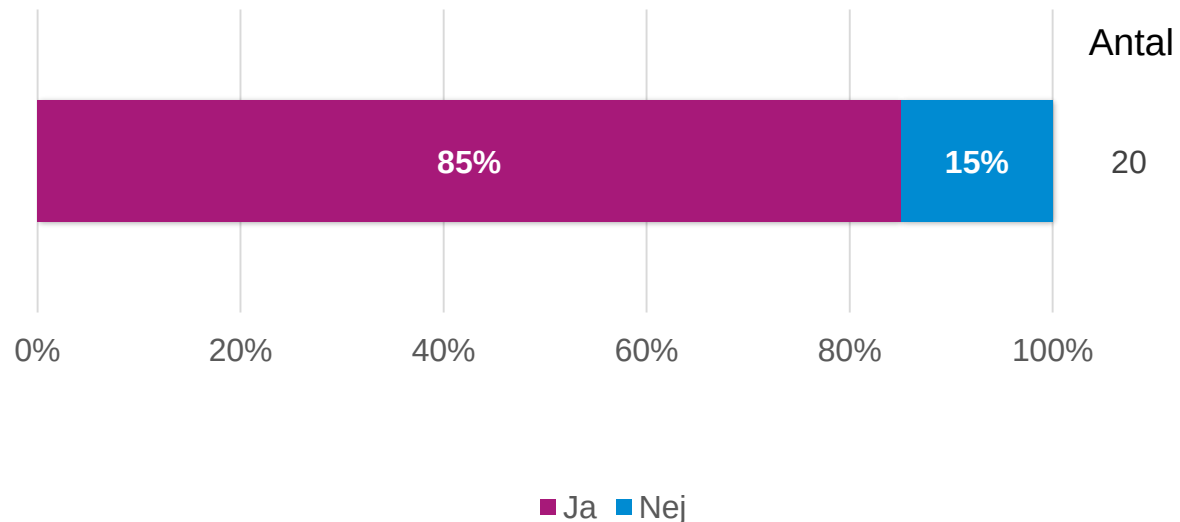
**Svaren har angivits i siffror som sedan kategoriserats till intervall.*

Valmyndigheten

Förberedelse inför val

Har det fungerat bra att rekrytera personer till rösträkningen?

Om nej, beskriv problemet med rekryteringen?*

- Det är internt.
- Det var trögt att få avdelningarna/enheterna i huset att släppa ifrån sig personal till rösträkningen, på grund av resursbrist.
- Svårigheter att rekrytera intern personal. Kan bero på att valet låg mitt i student och skolavslutningstider.

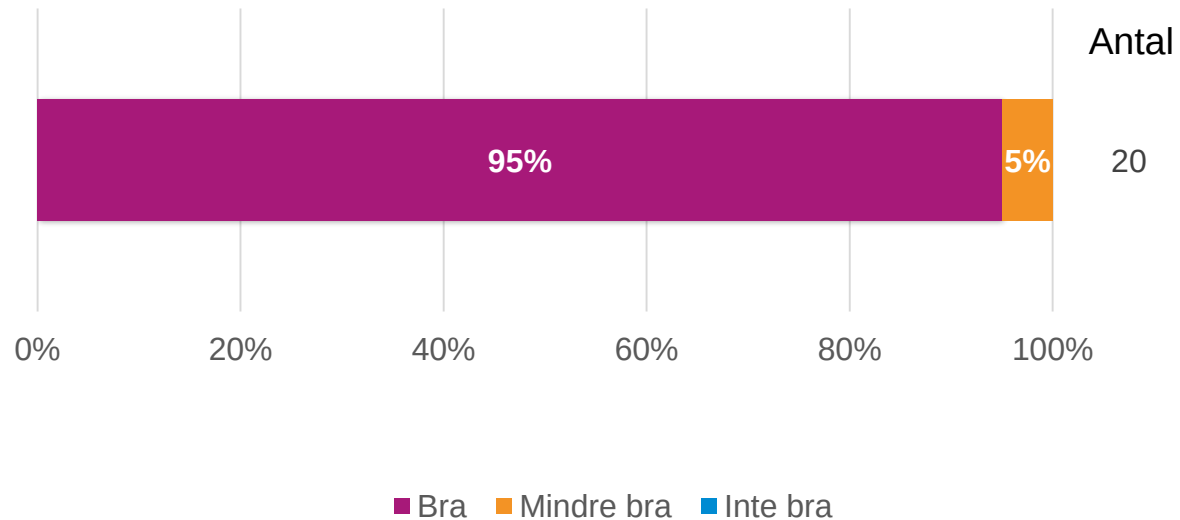
**Fritextfråga. Svaren redovisas i sin helhet i rutan ovan. Frågan ställdes till dem som svarat att det inte fungerat bra att rekrytera personer till rösträkningen.*

Valmyndigheten

Förberedelse inför val

Hur har arbetet med att administrera unionsmedborgare fungerat?

Om mindre bra/inte bra, beskriv varför?*

- Tekniska problem som gjorde att vi trots ledig dag fick kalla in personal för att registrera om vissa blanketter.

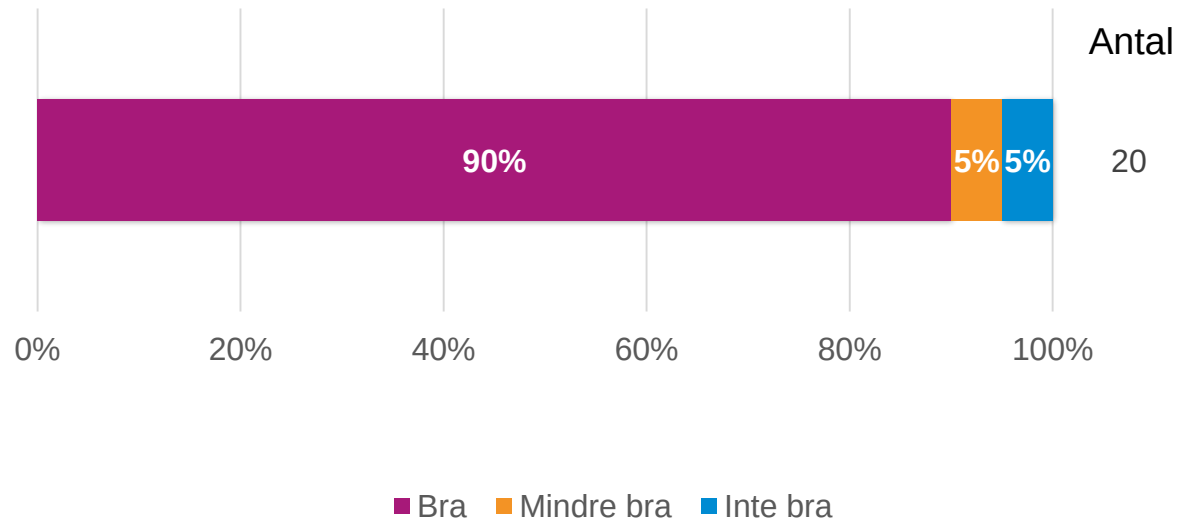
**Fritextfråga. Svaren redovisas i sin helhet i rutan ovan. Frågan ställdes till dem som svarat att det inte fungerat bra med att administrera unionsmedborgare.*

Valmyndigheten

Förberedelse inför val

Hur har arbetet med att rätta röstlängd fungerat?

Om mindre bra/inte bra, beskriv varför?*

- Har inte varit aktuellt att rätta röstlängd.
- Var ej aktuellt för oss.

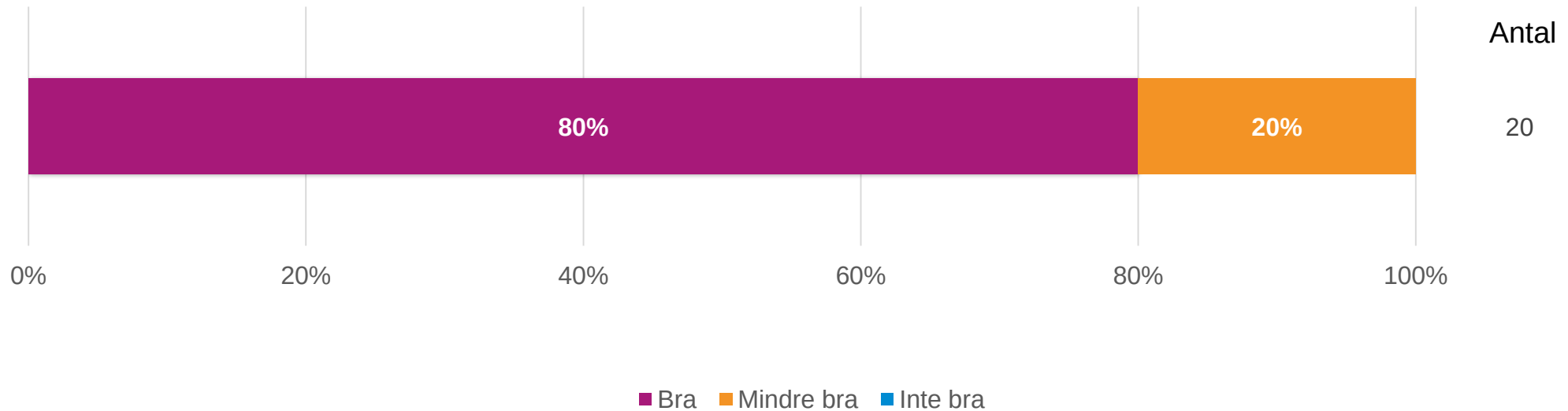
**Fritextfråga. Svaren redovisas i sin helhet i rutan ovan. Frågan ställdes till dem som svarat att det inte fungerat bra med arbetet att rätta röstlängd.*

Valmyndigheten

Förberedelse inför val

Hur fungerade Valid som stöd för genomförandet av val?

Förberedelse inför val

Om mindre bra/inte bra, beskriv varför nedan:*

- Valid laggade och låg nere vid vissa tillfällen. Vissa användare som hade rätt behörighet kunde ändå inte logga in, vilket visade sig vid starten av den slutliga rösträkningen.
- En del fel/buggar
- Genrepet kunde inte genomföras vad gäller framtagande av protokollsbilagor samtidigt som övningen saknade något större värde för REG, då alla uppgifter redan var förifyllda. Även svårigheter med framtagande av protokollsbilagor på måndag 17/6. I övrigt fungerade det bra.
- Valid har varit användarvänligt i Länsstyrelsens arbete med valet. Det är däremot svårt att hitta ibland. Alla delar (behörighet, valid, röstregistrering) borde finnas på samma ställe där alla menyer gå att nå. Vi hade ett avslutningsmöte med kommunerna efter valet. De är positiva i nästan allt förutom Valid. Det är inte användarvänligt. Det är onödigt att behöva logga ut och in så fort man behöver gå in på huvudmenyn. De har väldigt svårt att hitta det de vill gå in på. De vill att valcentralen och Valid slås ihop. Antagligen går detta inte då valcentralen ligger öppen och Valid är behörighetsstyrd. Men man kanske kunde låta alla delar ligga på valcentralen, men uppmaning om att gå in i Valid för de delar som ska vara behörighetsstyrda.

Kommunerna hade väldiga problem att ge alla röstlokaler behörighet att skriva ut röstkort. En kommun hade en person på heltid för detta arbete. En önskan därifrån är att kommunen ska kunna lämna in en lista med de som ska kunna skriva ut röstkort till VM utan att röstkortsbeställarna behöver verifiera sig i systemet, vilket är det som strulade.

På samma vis som man rapporterade in vilka ordföranden som skulle rapportera på valnatten. Skulle det räcka att man bara noterar numret i röstlängden på en annan blankett om man kan hitta uppgifterna digitalt i ett system. Det står inte explicit i vallagen att man måste ha röstkort i förtidsröstningen. Det finns kommuner som funderar på att sluta skriva ut röstkort i alla röstlokaler, på grund av att det är så krångligt.

Inrapportering valnatten (kanske inte passar under denna punkt men vet inte var vi ska lägga den annars). Det fanns oklarheter från kommunernas sida i deras roll i att se till att alla vallokaler rapporterat in sina röster på valnatten. De blev oroliga när de fick mail kl 2.20 om att alla vallokaler inte rapporterat in. Då hade alla deras vallokaler lämnat in sina röster och kommunen hade hunnit åka hem. Kommunerna skickar också med att saker läggs ut väldigt sent på valcentralen

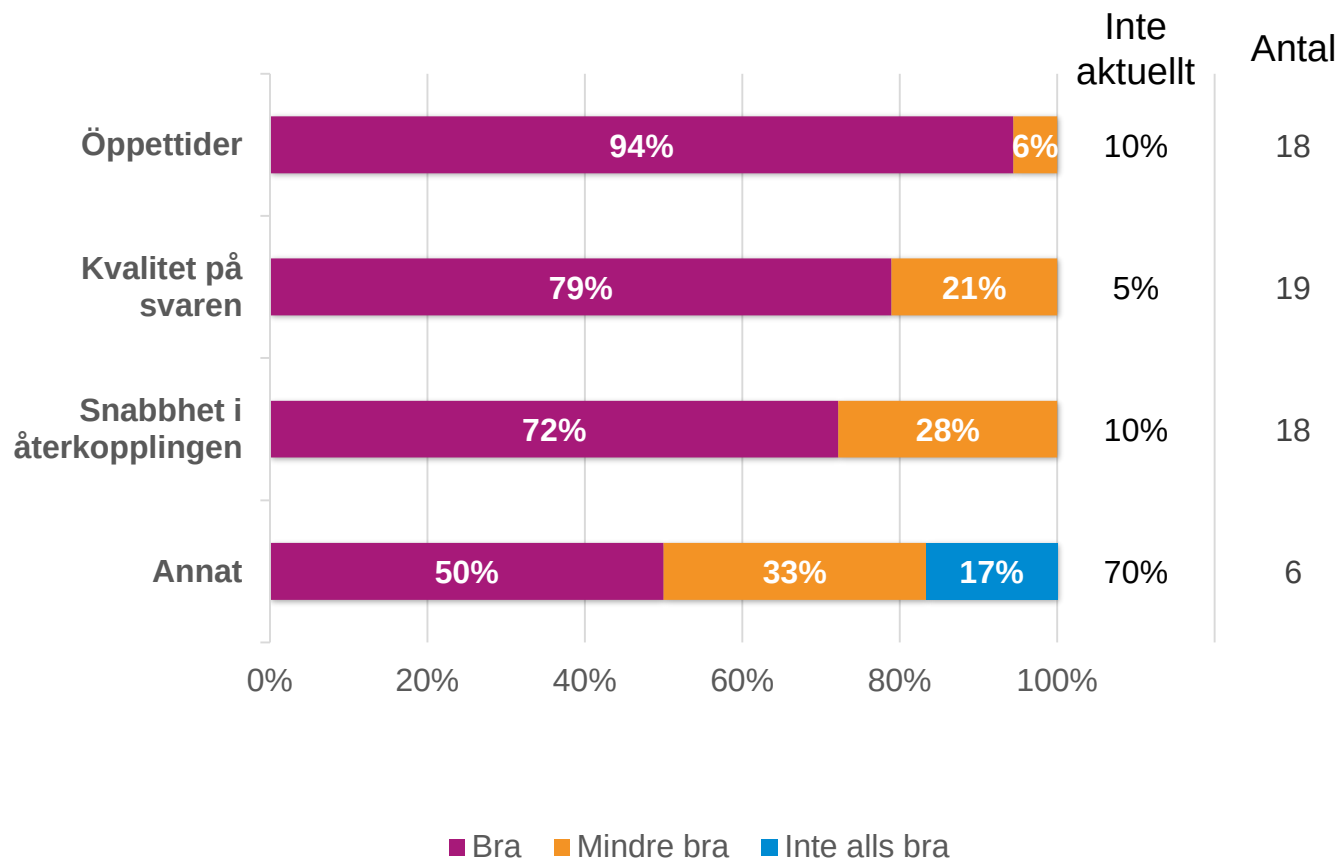

Valmyndigheten

**Fritextfråga. Svaren redovisas i sin helhet ovan. Frågan ställdes till dem som tidigare svarat att Valid fungerat "mindre bra" eller "inte bra" som stöd för genomförandet av val.*

Förberedelse inför val

Hur fungerade supporten för Valid vad gäller...?

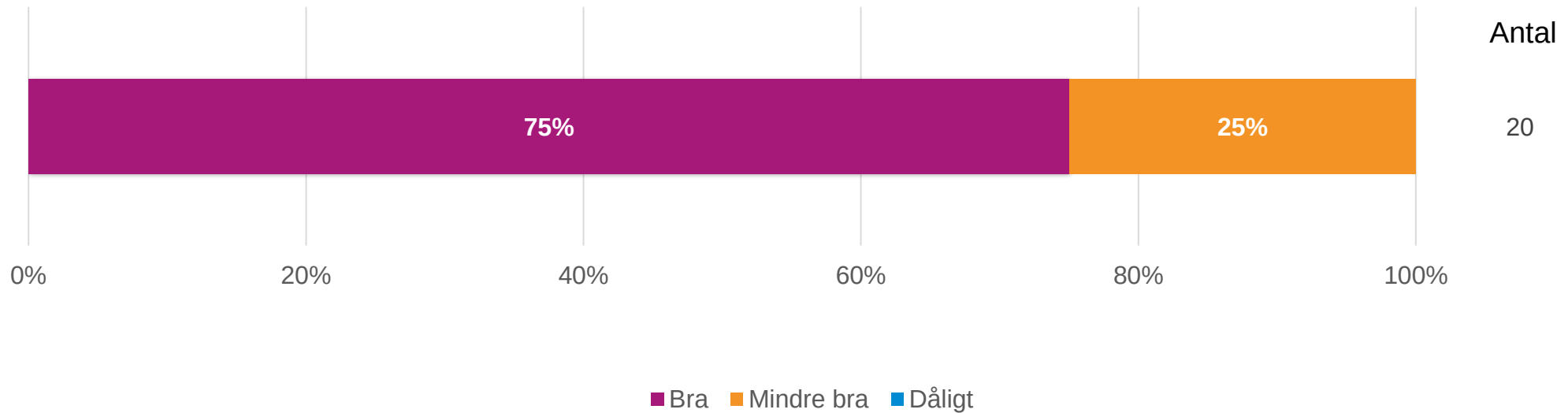
Annat

- Använde inte supporten
- Hänvisar felaktigt till Länsstyrelsen
- Helt OK
- Inget
- Inte använt oss av supporten
- Jag har inte haft med supporten att göra alls.
- Tillgänglighet
- Under rösträkningsveckan var supporten delvis omöjlig att nå. Fick gå via länsstyrelse-samordnarna men även då tog återkopplingen väldigt lång tid.
- Vi behövde inte kontakta supporten
- Vid ett tillfälle tog återkopplingen flera timmar och det var på valdagen då snabbt svar behövdes. Men i övrigt nöjd.

Arbetsätt för valgeografi i Valid

Arbetssätt för valgeografi i Valid

Hur har arbetet med valgeografen i Valid fungerat?

Arbetssätt för valgeografi i Valid

Ser du någon förbättringsåtgärd för arbetet med valgeografen?*

- - Möjligt att göra tydligare för kommunerna att de behöver göra granskningar och godkänna även om de inte gjort justeringar sedan föregående val? I vårt län behövde många kommuner påminnas om att se över och godkänna för att vi skulle kunna fastställa.
- - Hantering av fastigheter i Valid: Instruktionen skulle kunna kompletteras med information om att man kan använda sig av Lst interna webbGis och FDS (system för fastigheter). WebbGis kan vara till hjälp för att se i vilket valdistrikt en fastighet ligger. FDS kan vara till hjälp om det saknas adressuppgifter för en fastighet i Valid av den anledning att fastigheten inte längre finns.
- Det var inte jag själv som skötte det men jag förstod att uppladdning av filen var problematiskt och att vi inte fick någon förklaring till varför det inte gick. I alla fall inte tillräckligt tydligt för att vi skulle förstå vad som var fel.
- Det var svårigheter att ladda upp länets fil, då det var i olika format.
- Vi har endast behövt hantera saknade fastigheter, ingen ändring av valgeografen har behövt göras.
- Det vore extremt bra med en riktad utbildning mot kommunerna, förslagsvis med er som utbildare. Vi kan stå för lokaler och göra utskick, alternativt att det görs på distans.
- Kommunikationen till kommunerna: Kontrollera tillsammans att GIS-filer stämmer med kommunfullmäktiges förslag innan material skickas till Lst
 - Koder måste stämma
 - 1 Namn måste stämma
 - 2 Inga dubletter av namn eller koder
 - 3 Kontrollera att även den geografiska platsen stämmer
 - 4 Tänk på stavning - allt ska stämma.
 - 5 Förkortningar eller inte? Följ handledningen och kontrollera antal tecken (max 36 tecken inklusive mellanslag)
- Ja, om man har hanterat fastigheter en dag så får man ingen indikation på att det har kommit nya som ska hanteras. Vore bra med kanske någon slags notifikation eller flaggning i Valid eller via e-post att man har nya fastigheter att hantera.
- Jag hoppas att vi inför 2026 slipper stor stress med GIS-frågor runt nyårs- och trettonhelgen.
- Kommunerna behöver påbörja arbetet i god tid.
- Kommunerna följer inte manualen helt. Skulle behöva hjälp att trycka på det redan från våren 2025. då får vi begära komplettering pga gränsdragningar som inte är lyckade m.m.
- Kommunerna har svårt med Json filen
- Vi får inte reda på tidsfönster i god tid innan. Arbetet med valgeografen skulle utföras vid tidpunkt som inte stod i manualen. Det dyker upp fler fastigheter medan fönstret är öppet vilket borde förvarnas om. Arbetssättet som finns beskrivet i handboken fungerar inte alls. Vi på Länsstyrelsen har en egen rutin som fungerar mycket bättre. Valgeografisupporten mycket trevlig och hjälpsam med det visade sig att vi på Länsstyrelsen hade bättre hjälpmedel än supporten, vilket innebär att han inte kunde erbjuda någon ytterligare hjälp.

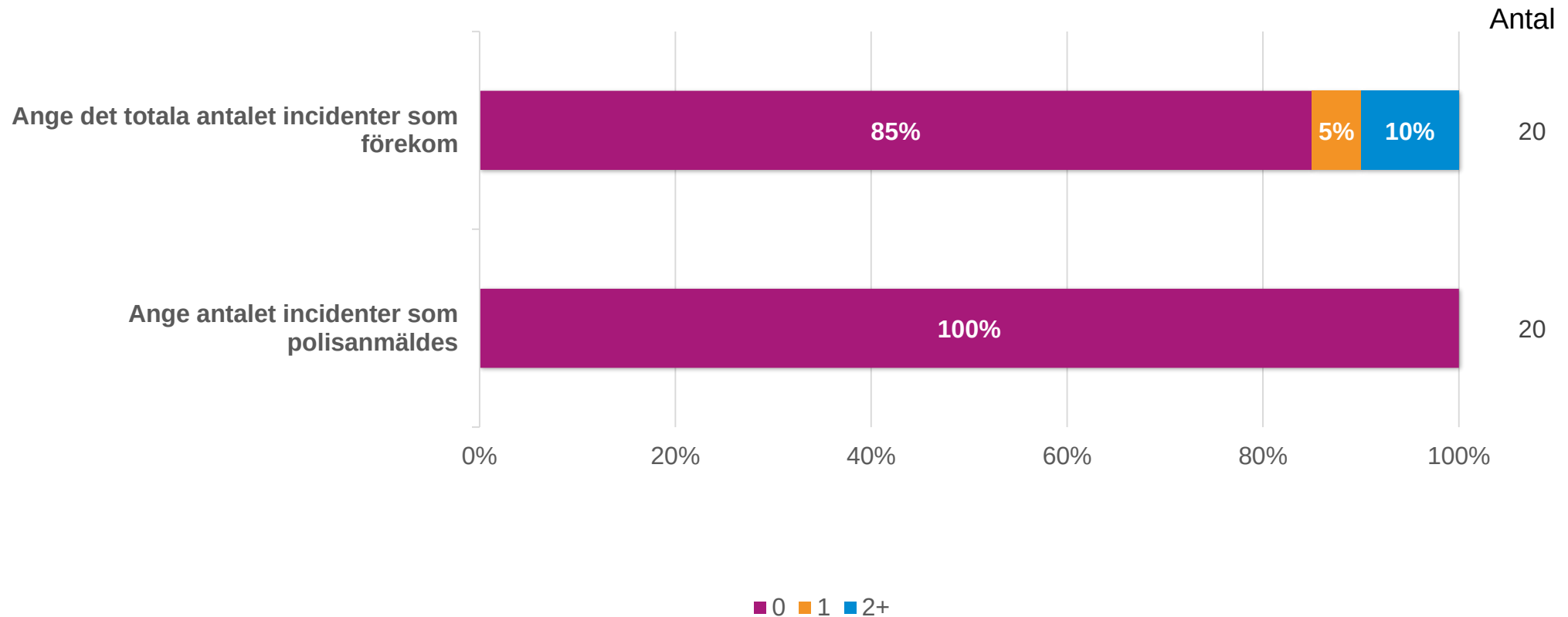

Genomförandet av valet

Genomförandet av valet

Förekom det någon incident under valgenomförandet?*

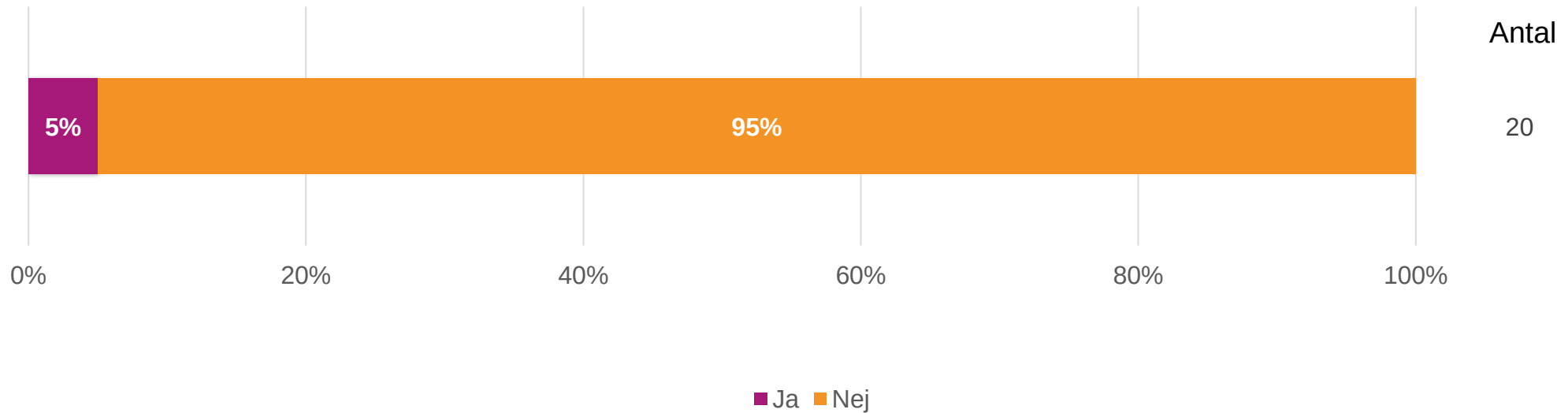
**Svaren har angivits i siffror som sedan kategoriserats.*

Valmyndigheten

Genomförande av valet

Valmyndigheten har tagit fram ett webbformulär för incidentrapportering som ligger på Valcentralen. Har ni använt er av det?

Genomförandet av valet

Om nej, varför inte?*

- Det förekom inga incidenter
- För att vi inte hade några incidenter.
- Hade inga incidenter som behövde rapporteras in. Fick en upplevd incident från allmänheten som istället mejlades in till incident@val.se
- Har inte haft någon incident att rapportera. Men formuläret i sig ser bra ut och verkar lätt att fylla i.
- Har inte haft några incidenter att rapportera.
- Incidenten var under kommunens ansvar men rapporterades till Länsstyrelsen. Vi gjorde ingen egen incidentrapportering av den händelsen.
- Inga incidenter att rapportera.
- Inga incidenter har rapporterats till LST.
- Inga incidenter.
- Ingen incident som rapporterats
- Inget att rapportera från länsstyrelsens sida.
- Länsstyrelsen har inte haft några incidenter att rapportera
- Vi hade ingen incident.
- Kommunerna har haft någon incident som jag bett dem rapportera. Vi har inte haft någon incident hos länsstyrelsen.
- Incidenterna ovan är sådana som kommunerna i Västmanland angett i sina protokoll. De flesta rör omflyttningar i valsedelställ och saknade valsedlar. Det förekom även att man skrivit partibeteckning i valbås, klagomål att det var svårt att hitta till vallokalen, att väljare med partikläder avvisades för att byta om samt ett fall av hot mot valnämnd pga att väljaren hänvisades till annan vallokal. Länsstyrelsen har inte rapporterat några egna incidenter och därför inte behövt använda webbformuläret.
- Inte aktuellt
- Mot bakgrund av att vi inte hade några incidenter att hantera. Annars hade vi gjort det.
- Vi har inte behövt rapportera någon incident. I övrigt har vi uppmanat länets kommuner att använda incidentrapporteringen och skicka vidare bekräftelse till oss på Länsstyrelsen för kännedom.
- Vi har inte rapporterat några incidenter. Jag har hänvisat kommuner till incidentrapporteringen och då webbformuläret.

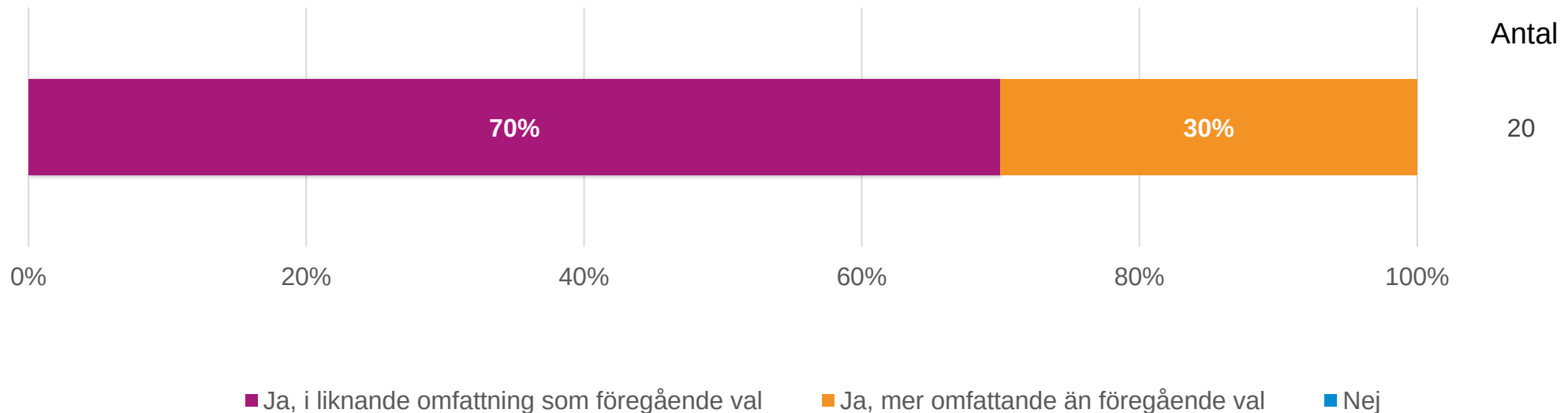
**Fritextfråga. Svaren redovisas i sin helhet ovan. Frågan ställdes till dem som tidigare svarat att de inte använt sig av webbformuläret för incidentrapportering.*

Valmyndigheten

Genomförande av valet

Genomförde ni valsäkerhetsåtgärder inför valet för att skydda valgenomförandet och förtroendet för valgenomförandet?

Genomförandet av valet

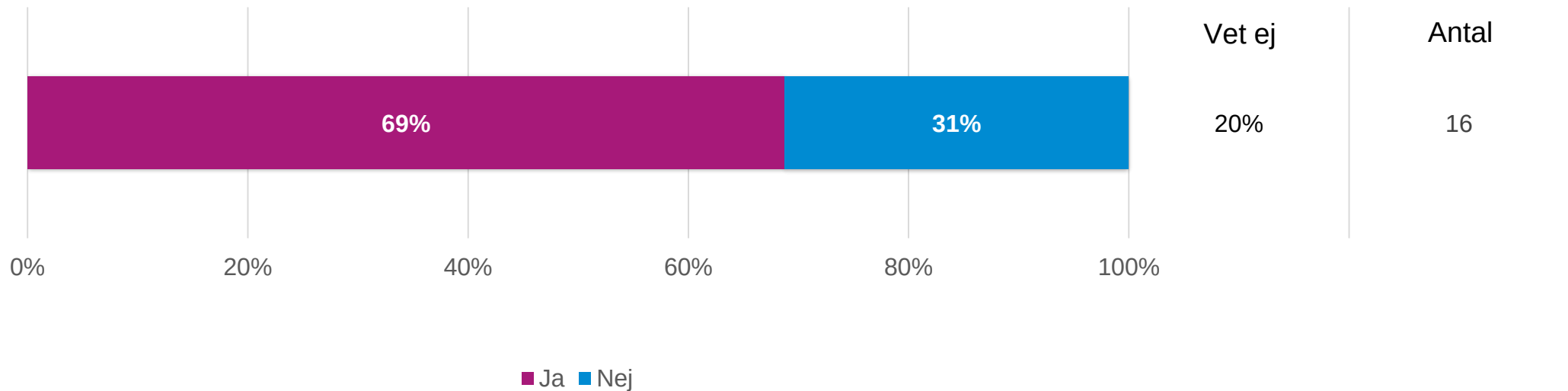
Om ja, beskriv vilka?*

- - Verksamhetsskyddsanalys
- - Workshop i valsäkerhet tillsammans med Valmyndigheten samt länsstyrelserna i Uppsala och Gävle
- - Alternativ lokal för rösträkning
- - Securitas på plats på Länsstyrelsen under rösträkningen samt extra larm med rörelsedetektorer nattetid
- - Interna rutiner för in- och utrymning ur lokalen
- - Tydliga rutiner för alla som arbetade med rösträkningen
- Eftersom vi till detta valet bytte från externa lokaler till interna lokaler ändrade vi en del i säkerhetsupplägget. Vi använde oss bl.a. av skyddsvakter istället för vaktare, hade eget larm för arkiv, andra inpasseringsrutiner mm.
- En mer omfattande verksamhets- och säkerhetsskyddsanalys genomfördes. Workshop i valsäkerhet för vår del tillsammans med VM samt en för kommunerna tillsammans med VM.
- Genomgång av lokaler, säkerhetsutbildningar och rutiner med säkerhetsskyddschef. Vaktbolag under rösträkningen. Riskanalys. Genomgång på utbildningarna i frågor om säkerhet.
- Grundläggande åtgärder som ska genomföras
- Ja fast i mindre omfattning än vid föregående val. Vi utgick ifrån förra valets material och såg över och justerade det.
- Mer bevakning
- Rutiner, Säkerhetsplanering, Dialog med polis/Säpo.
- Säkerhetsskyddsanalys med verksamhetsskyddsplan, tagit fram alternativa lokaler, kontinuitetsplanering med mera. Genomfört säkerhetsworkshop med länets aktörer.
- Säkerhetsskyddsanalys, säkerhetsklassad personal i nyckelfunktioner. Vaktare under hela röstsammanräkningen.
- Skrev verksamhetsskyddsanalys tillsammans med säkerhetsskyddschef, hade möten med TIB, kommunikation m.fl för att få igenom olika scenarios exempelvis
- Vi tittade på vägar in och ut ur vår lokal, vi kommunicerade med vaktbolaget. Vi bad om namn på de som skulle överlämna valsedlar till oss från kommunerna.
- Utbildning valsäkerhet i olika format, valnämnder, rösträknare samt valmyndighetens workshop för kommuner. Internt säkerhetsarbete i samråd med säkerhetsskyddschef på Ist. RSA för valet finns och åtgärder är vidtagna med anledning av det.
- Vaktare fanns på plats dagtid det här valet (gjorde ej tidigare).
- Verksamhetsskyddsanalys, vakt, säkerhetsaspekt i all planering. Intern personal som vi känner till.
- Vi har genomfört en verksamhetsskyddsanalys och utifrån den vidtagit åtgärder. Bl.a. kopplat till personal och lokaler.
- Vi tog fram en verksamhetsskyddsanalys och en handlingsplan kopplat till den.
- Workshop för kommunerna tillsammans med Valmyndigheten. Mer omfattande kontinuitetsplanering, inkl. reservplaner, denna gång.

Genomförande av valet

Ser ni behov av ytterligare stöd från Valmyndigheten beträffande valsäkerhetsarbetet inför 2026?

Genomförandet av valet

Om ja, vad?*

- 2026 är ett större valår än 2024, behövs stöd inför det året. Beroende på hur långt digitaliseringen av valen kommit kan det behövas stöd kring påverkanskampanjer, desinformation, digitala cyberangrepp med mera.
- Åtminstone samma omfattning som 2024.
- Detta är ett område som ständigt är aktuellt med rådande samhällsutveckling. Det är en del byte av personal i länets kommuner som motiverar att insatser inom valsäkerhetsområdet lyfts inför varje val.
- Egentligen inget ytterligare stöd, men det stödet som gavs bland annat i form av workshoparna var väldigt uppskattat och önskas igen både av Länsstyrelsen och våra kommuner. Dock skulle vi i så fall önska att det arbetet kommer tidigare i processen. Kanske redan under hösten 2025.
- Konkreta lämpliga säkerhetsåtgärder i rimlig omfattning. Stöd med en lägstanivå som man sedan får anpassa efter lokala förutsättningar.
- Kontinuerliga lägesbilder, gärna tidigare än precis innan valet. Förslagsvis månadsvis från cirka 6 mån innan valet.
- Samma upplägg som den workshop som var vid detta val.
- Svårt med kontinuitetshandling när man vanligen ej arbetar med det och är ensam i valarbetet
- Tycker ni har haft jättebra genomgångar. Man håller sig mer på tårna när ni också är med i detta arbete. Någon workshop eller liknande.
- Valsäkerhetsarbetet måste kontinuerligt utvecklas. Jag ser ett behov av att utveckla kontinuitetsplaneringen, bl.a. med hänsyn till nivån på möjligheterna att ställa om vid incidenter. T.ex. vad avser lokaler, som ju kan vara förenat med stora kostnader. Valsäkerhetsworkshopen var mycket uppskattad! Hoppas att ni får finansiering för liknande 2026
- Vet ej än.

**Fritextfråga. Svaren redovisas i sin helhet ovan. Frågan ställdes till dem som tidigare svarat att de ser behov av ytterligare stöd inför nästa val.*

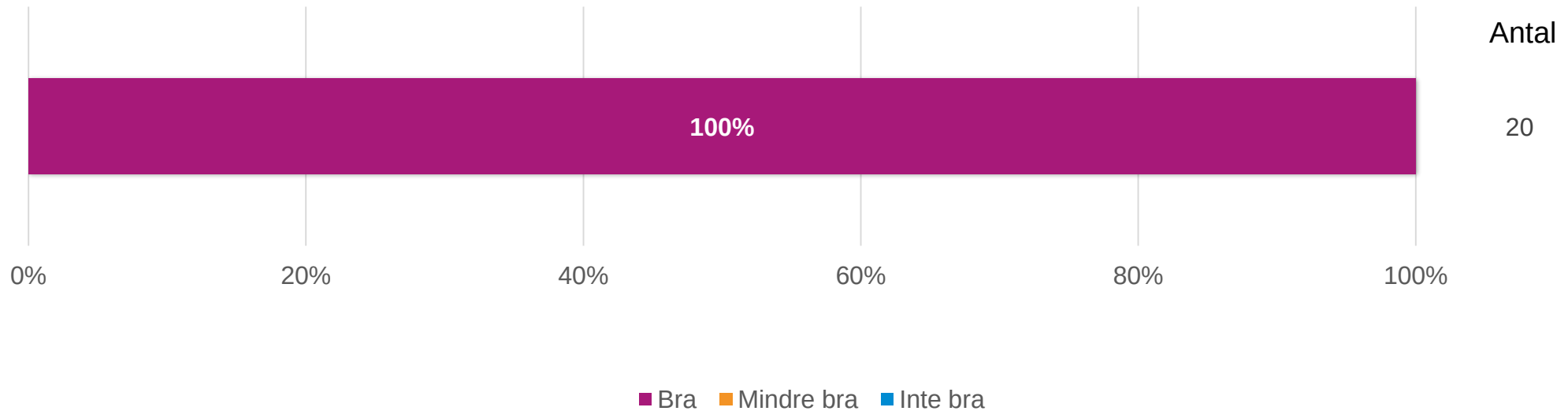

Arbete inför och under slutlig rösträkning

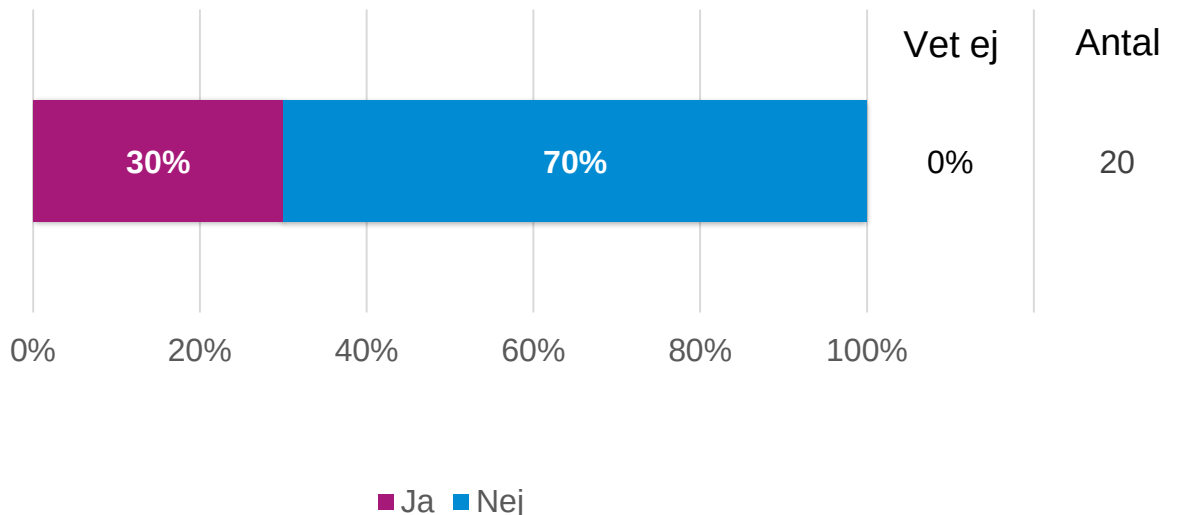
Arbete inför och under slutlig rösträkning

Hur har rösträkningen fungerat?

Arbete inför och under slutlig rösträkning

Uppstod det några problem vid rösträkningen?

Om ja, beskriv problemet som uppstod vid rösträkningen.*

- Diskussionerna om Folklistan/övriga partier och förenklad hantering. Att väljare tar en blank valsedel framför partivalsedel och lägger ner i valkuvert för att dölja vilket parti man röstar på måste tas med i information till väljare hur man gör i ordning sin röst.
- En viss förvirring bland både rösträknare och kontrollanter hur hantering av tillskrivna namn ska hanteras. Det verkade svårt för många att förstå skillnaden på låsta och olåsta listor.
- Frågan om förenklad hantering eller ej avgjordes alldeles för sent. Frågan behöver utredas tidigare och i annan omfattning.
- Rösträkningen flöt på utan större problem, planeringen höll och ingen övertid för rösträknarna behövdes. Räkningen av Göteborgs onsdagskasse med cirka 14 000 röster drog dock ut på tiden vilket medförde att fredagens deadline sprack med några minuter. Då mer tid inte finns för onsdagsräkningen behöver vi utveckla rutinerna för den räkningen till nästa val.
- Själva räkningen tog lite för lång tid men det blev å andra sidan väldigt få fel så registrering och kontroll gick väldigt fort.
- Sjukdom i gruppen gjorde att ny personal fick rekryteras under rösträkningen. Krångel med datorer till externa medarbetare som fick ordnas under första arbetsdagen.

**Fritextfråga. Svaren redovisas i sin helhet i rutan ovan. Frågan ställdes till dem som tidigare svarat att det uppstod problem vid rösträkningen.*

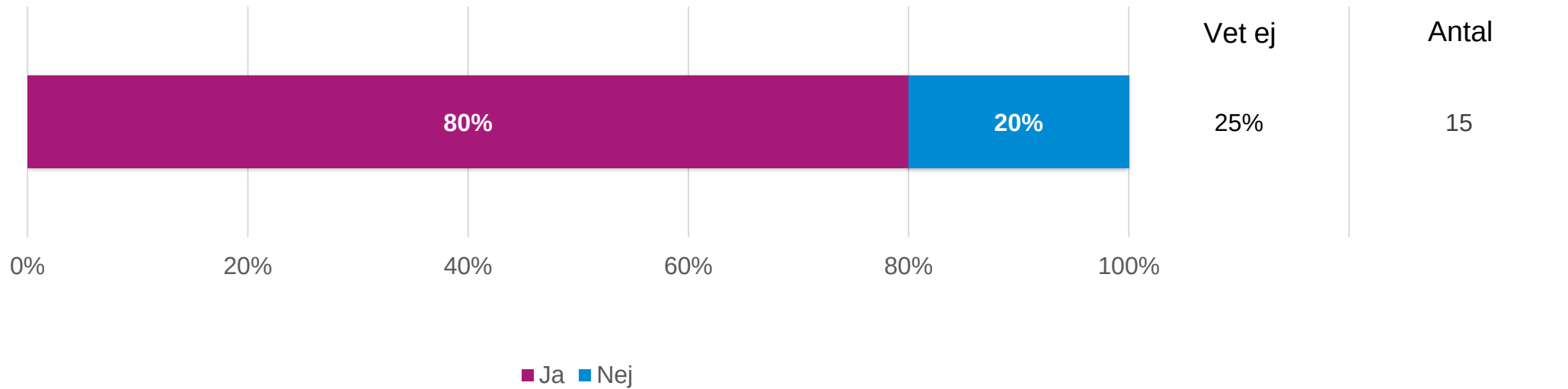

Valmyndigheten

Framåtblickande

Framåtblickande

Ser ni behov av lagändringar inför nästa val?

Framåtblickande

Om ja, vilka behov av lagändringar ser ni?*

- - Det hade varit bra med ett förtydligande i vallagen att TF har företräde framför bestämmelsen i 13 kap 10§ vallagen.
- Ett enklare valsedelssystem, som är enkelt för partier och allmänheten att förstå, hade varit önskvärt.
- - För att förstärka rättssäkerheten behöver valsedelssystemet utvecklas för att minska antalet olika sorters valsedlar och därmed minimera risker och sårbarheter vid hantering av valsedlar. Alternativt om detta inte hinns med till 2026 måste lagtexten och instruktionen på valsedeln för hur och var man ska markera för personval gå hand i hand.
- Kungörelserna om till exempel valdistrikt och slutlig rösträkning ska räckas med att det görs på länsstyrelsens, kommunernas och möjligen Valmyndighetens hemsidor och inte i tryckt lokalmedia då detta medför stora kostnader till väldigt liten effekt.
- - Förklaringar och samtycken digitalt med e-legitimation
- Digital röstlängd med avprickning
- Samma text på valsedel som i vallagen avseende personkryss
- - Nytt valsedelssystem.
- Att det borde finnas en gräns för hur många personer som kan samtycka till ett parti.
- Det bör ställas betydligt högre krav på de partier som ställer upp i valet, i syfte att motverka partibildning med lågt antal röster, som måste administreras av valadministrationen. Det bör inte vara tillåtet med olåsta listor. Om olåsta listor fortsatt ska tillåtas ska förenklad hantering vara lagstadgat.
- Diskrepans mellan vad som står i vallagen och valförordningen angående markering av personkryss.
- En lista per parti. Slutdatum för samtycke något tidigare än två dagar före valdag.
- En valsedel alt. endast en lista/namnvalsedel per parti
- Ett önskemål vore hårdare krav på vilka partier som får anmäla sig och se över olåsta listor. I övrigt svårt att svara på den frågan nu så nära inpå men vi funderar gärna på lagändringar under eftervalsperioden och gemensamt med samverkansgruppen.
- Förtydligande om personkryss, både i lagstiftningen och om valsedlarna kommer att se lika ut. Utred om omslag/valkassar måste sparas efter valet vunnit laga kraft.
- Klargörande avseende hur 13 kap 10 § andra stycket vallagen förhåller sig till tryckfrihetsförordningen.
- Slopa olåsta listor dvs ta bort skapande av nya listor. Ändra sista-tid för anmäla kandidater till olåsta listor (helt galet att det ska gå att göra tills bara någon dag innan valdag). Sätt en gräns på 10 eller 25 medlemmar för att starta ett parti. Definiera ett parti.

Har ni förslag på något som kan förbättras eller förenklas i genomförandet av val?*

- - Viss information kom för nära inpå momenten som exempelvis utbildningen och den slutliga sammanräkningen, bättre framförhållning är önskvärt. Likaså önskemålet som kom om statistik för unionsmedborgare och hantering av olåsta listor.
 - På listtypsförteckningarna önskade våra räknegrupper att det står 'med kryss' respektive 'utan kryss' över kolumnerna på varje sida. Samt att det bör förtydligas 'övriga anmälda partier (med tillägget) som inte beställt valsedlar' för att man inte ska riskera dubbelsummering av Övriga anmälda partier.
 - Övningskassarna behöver vara lite mer "vanliga". Fler valsedlar att räkna och bunta med gummiband, mer fokus på ofta förekommande felaktigheter och förflyttningar. Med så stor andel felaktigheter riskerar det att bli lite avskräckande för rösträknarna under utbildningen.
- Från kommunerna:
 - Slå ihop röstmottagar- och ordförandemanualerna, men då kan man förtydliga med särskilda rutor vilka saker som är extra viktiga för vallokalsordföranden att veta.
 - Kommunerna var väldigt nöjda med den digitala inrapporteringen på valnatten, men önskade att man får en bekräftelse på att resultatet är inlämnat och mottaget. I appen eller på mail eller sms.
 - På val.se hade det varit tydligare om man bara redovisar röstningslokalernas öppettider och inte när de är stängda.
 - Incidentrapporteringen behöver öppna tidigare. Bland annat på grund av att till exempel informationspåverkan startar långt före den tiden som systemet var öppet nu.
- - Gällande valsedlar. Förtydligande text så att det tydligt framgår att krysset för personröst ska vara i rutan
 - Se över och utveckla valsystemet för att förenkla för väljarna att rösta och att förenkla rösträkningen.
 - Beskrivningar i kommunernas handbok kan förtydligas. Exempelvis i samband med överlämning till Länsstyrelsen skulle det behövas ökad tydlighet i kommunernas handbok för hur de ska hantera valkassar, innehåll, placering av dokument, var de ska fylla i etc. som ska överlämnas till Länsstyrelsen.
 - Beskrivningar i kommunernas handbok kan även förtydligas vad gäller arbetet med valgeografi. Det behöver bli tydligare för kommunerna att de behöver granska och godkänna även om det inte skett någon förändring sedan föregående val.
 - Under valveckan kom flera frågor från svenska medborgare bosatta utomlands som ville rösta men som inte fanns med i den svenska röstlängden. Valmyndigheten skickade även ett mejl gällande detta och information om vad det kunde bero på att personer inte stod med på en röstlängd i Sverige. Finns behov och möjlighet att informera svenska medborgare som är bosatta utomlands mer?
- Det är en stor utmaning i rösträkningen att skilja på låsta och öppna listor och hålla koll på hur personröster hanteras beroende på om ett parti har låsta eller öppna listor. Rösträkningen har blivit väldigt komplicerad med undantag och specialregler för hur vissa personröster ska räknas och det är svårt för rösträknare med kort utbildning att hålla koll på allt. Det inte heller särskilt sannolikt att väljarna förstår dessa aspekter av valsystemet. Vi hoppas att utredningen av valsedelssystemet kan leda till ett renodlat och förenklat sätt att rösta och räkna röster.

Har ni förslag på något som kan förbättras eller förenklas i genomförandet av val?*

- Digital rösträkning - skanning? Till nästa val vore det bra med kontaktuppgifter till både migrationsverket och skatteverket för smidig hantering av rättelser i röstlängd Smidig rutin och hantering i Valid för registrering av tillskrivna namn (olåsta listor och gällande partier som inte tar mandat)
- Ett enkelt system för att registrera/hitta listor istället för en Excel-lösning vid öppna listor. EU-medborgare: En "räknare" så att man kan se om vi missat att registrera någon. Valid: Önskemål att det i fliken "godkänn röster" framgår om det saknas registrering av "Övriga partier som inte beställt valsedlar". Asterisk/markering på listtypsförteckningen på de partier som har olåsta listor, så att skillnaden låst/olåst lista framgår tydligt där eftersom det är olika bedömningar beroende på det. Valmyndighetens önskemål om hantering som kom den 8 maj alstrade väldigt mycket arbete för valansvariga, chefsjurister, länsråd och landshövdingar. En dialog med Länsstyrelserna innan önskemålet presenterades vore önskvärt.
- Ha stöd i Valid för tillskrivna namn. Registrerare bör kunna skriva in namnkombinationen som framkommer på valsedeln och då söks listnummer fram (om den exakta listan redan har skapats).
- Inte just nu, får återkomma.
- Mer arbete med att vidareutveckla manualen och utbildningsmaterialet.
- Valsedelssystemet bör ses över. Vi fick synpunkter från samtliga 13 kommuner på att kommunens handledning för onsdagsräkningen var otydlig och svår att följa.
- Om Valmyndigheten anser att personröster på kandidater på öppna listor för partier som inte tar mandat ska särredovisas bör detta ske genom ändring av vallagen. Vidare bör det utredas vad gäller förekomsten av öppna listor eftersom det alltid blir frågor kring detta. Valmyndigheten bör samverka med länsstyrelsernas valsamverkansgrupp och använda gruppen som remissinstans vid förslag och förändringar.
- Texten på valsedeln bör stämma överens med lagtexten. Förenklad hantering bör vara norm.
- Valsedelsavskärmningen skapar en situation där väljare tar valsedlar på en plats långt från det faktiska valbåset, ibland flera våningar från vallokal/valbås. De bär sedan med sig valsedeln fullt synlig ibland 100-tals meter inne i en skola eller dyl. En del tar då en blank valsedel ihop med partivalsedel och lägger sedan ned båda dessa i kuvert = ogiltig röst som följd.
- Valsedlar, utredningen bör fortsätta och förenkla hanteringen. Kommunerna bör själva scanna in röstlängderna till SCB, är ett stort jobb. Utbildningsmaterial behöver komma ut mycket tidigare, gärna flera månader innan valet. Övningskassen bör förenklas för att mera likna en "vanlig kasse". Om man vill ha svårigheter som kan finnas i en kasse, så bör det vara två övningskassar. Fler rader på resultatbilagan så räknarna redan där kan särredovisa partier. Enkel punktlista för vad som ska finnas med i röd och grön valkasse, svårt för kommunerna att veta. Skulle minimera fel. Kommunerna önskar en kvittens att de rapporterat in valresultatet digitalt, nu tog vissa skärmdump, men de var osäkra på om det kommit in rätt.

Har ni förslag på något som kan förbättras eller förenklas i genomförandet av val?*

- Vi önskar rubriker på alla sidor för alla kolumner i listtypsförteckningen. Det underlättar vid rösträkningen. Vi önskar också bättre kvalitet på häftningen i röstlängderna då dessa ofta lossnade. Önskemål från kommunerna om att de själva kan skicka en lista till er med de som ska kunna skriva ut röstkort liknande att de själva kan anmäla de personer som ska rapportera in rösterna på valkvällen. Detta eftersom det varit stora problem för röstkortsbeställarna att verifiera sig. Det största problemet i valarbetet för kommunerna har varit VALID. De önskar ett mer användarvänligt system där det går lättare att hitta allt. Vill skicka ett stort tack till alla medarbetare på Valmyndigheten som har varit ett stort stöd för oss på Länsstyrelsen under valet. Vi har fått snabba svar på alla våra frågor.

Vilken har varit den största utmaningen för er länsstyrelse?*

- - Det skapade en stor stress och oro i leden när det alldeles för nära inpå valdagen kom nya direktiv om hur tillskrivna namn på olåsta listor ska hanteras.
- Ytterligare är det svenska valsystemet komplext (speciellt valsedelsystemet), stora utmaningar att försöka förklara processen till väljare, rösträknare, länsstyrelsemedarbetare och chefer samt kommuner.
- På länsstyrelsen är det ett fåtal nyckelpersoner som jobbar väldigt intensivt och långa dagar (och helger) under valveckan och helgen samt under rösträkningen. Det blir genom det svårt att hålla sig till reglerna för dygns- och veckovila.
- Att arbeta med valet utan att vara fränkopplad från sitt ordinarie arbete, att vara få i valledning
- Att få tag i personal.
- Att genomföra allt arbete med valet när alla i valledningen på Länsstyrelsen saknar erfarenhet från tidigare val.
- Att genomföra rösträkningen i egna lokaler mitt i Göteborg och allt vad det innebär med inpassering av flera hundra personer, valnämndsmottagningen, säkerheten mm.
- Att genomföra valarbetet samtidigt som myndigheten flyttade och bytte lokaler
- Att på rätt få personer här på Lst Gotland ansvara för hela genomförandet, en något sårbar organisation. Vidare har Valmyndighetens önskemål som presenterades den 8 maj 2024 gett mycket arbete för länsstyrelserna vad gäller planering, genomförande med mera. Mycket fokus har lagts på den frågan från alla delar av länsstyrelserna; från valansvariga till chefsjurister, länsråd och landshövdingar.
- Att rekrytera intern personal, många påtryckningar och från länsledning till slut. Utöver det har valarbetet gått mycket smidigt vid detta val!
- Att utbilda cirka 500 personer tillräckligt bra i rösträkning och skapa en helhetsbild hos dessa.
- Kontinuiteten för de som arbetar med valet på valkansliet. Viktigt att ha kontinuitet så långt som möjligt, och viktigt att ledningen förstår det. Tilldelningen av medel för att genomföra val är för litet.
- Processen med att hantera behörigheter för tillfälligt anställda som rekryteras för rösträkningen, kopplat till EFOS och LIAM. Detta medförde omfattande extraarbete.
- Rekrytering av extern personal tog alltför lång tid, varför anställningsavtalen var på plats först nära inpå valet. Det ledde till att behörigheter för externa användare i Valid behövde lösas med kort varsel innan valet.
- Sen partibildning, olåsta listor. Frågetecken kring förenklad hantering och frågetecken kring rapportparti. Trots Valmyndighetens PM, har oklarhet om valsedlarnas status, är de allmänna handlingar eller inte och när är de inte längre allmänna handlingar, skapat tolkningsproblem? Konsekvensen är att vi på länsstyrelserna klipper valkassarnas sigill i strid med vallagens uttryckliga bestämmelser, med stöd av ett PM från Valmyndigheten.
- Sena och oklara besked kring förenklad hantering av tillskrivna namn på olåsta listor. Detta skapade en osäkerhet och onödig stress. Både internt och i vår kommunikation med allmänheten.

Vilken har varit den största utmaningen för er länsstyrelse?*

- Vi har ett krångligt valsedelssystem och det är svårt för rösträknare (som bara jobbar en gång vart 4:e/5:e år) att förstå skillnaden mellan olåst och låst lista och att hanteringen och bedömningarna blir olika beroende på om partiet har olåst eller låst lista.
- Vi har haft ett mycket ansträngt personalläge inom juristgruppen sedan hösten 2023 och har fått kämpa med att balansera resurserna till valet med våra övriga uppgifter.
- Vi upptäckte sent inpå rösträkningen att personkryss utanför rutan inte är en obefintlighetsgrund enligt 13 kap. vallagen. Vi vill gärna fortsätta den här dialogen kring tolkning av detta.

Bakom rapporten

Bakom rapporten

Om oss

Enkätfabriken's mål är att genomföra undersökningar som leder till utveckling. Med forskningsbaserade arbetsmetoder och många års erfarenhet av undersökningsprocesser erbjuder vi lösningar som leder till välgrundade beslutsunderlag för organisationer och företag.

Enkätfabriken grundades 2009 och arbetar med undersökningar åt kunder i offentlig, akademisk, privat och ideell sektor.

Vi finns i Göteborg, Lund och Stockholm.

Valmyndigheten

Projektgrupp

Sofie Hedén Sandgren

Projektledare

sofie.heden.sandgren@enkاتفabriken.se

Simon Tufvesson

Analytiker

simon.tufvesson@enkاتفabriken.se

Valmyndigheten

Rapport framtagen av Enkätfabriken

Augusti 2024

www.enkatfabriken.se